

Jednomandatowe.pl – inicjatywa NZS

Ważny rok

Minął już rok od czasu, kiedy 15 kwietnia 2007 r. w Lublinie Zarząd Krajowy Niezależnego Zrzeszenia Studentów podjął uchwałę popierającą wprowadzenie okręgów jednomandatowych w wyborach do Sejmu. Na bazie tej uchwały została zainicjowana akcja „Jednomandatowe.pl - poseł odpowiedzialny przed wyborcami”.

Celem jest zapoczątkowanie dużej, ogólnopolskiej debaty publicznej na temat systemów wyborczych. Generalnie najważniejsze wydaje się to, żeby przekonać studentów, że temat jest **BARDZO WAŻNY** dla funkcjonowania całej demokracji i tego, w jaki sposób urządzone jest państwo, w którym żyjemy. Reszta - w tym ewentualne poparcie dla okręgów jednomandatowych - będzie już tego prostą konsekwencją.

NZS jest jedyną organizacją studencką w Polsce, która jest w stanie podjąć tego typu akcję. Nie boimy się wyrażać własnego zdania i brać udziału w dyskusji o kształcie ustrojowym naszego państwa. To nas wyróżnia i dodaje prestiżu naszej organizacji. Poparcie dla akcji wyraża szereg autorytetów, dzisiaj naprawdę wielu ludziom w Polsce zależy na zmianach. Wierzymy, że jest duża szansa, aby NZS po raz kolejny zapisał się na trwałe w historii Polski.

Na akcję składają się dwa rodzaje działań (edukacja i promocja):

Działania edukacyjne. Zależy nam na tym, aby studenci - a zwłaszcza członkowie NZS - posiadali podstawową wiedzę z zakresu funkcjonowania państwa i tego fundamentu ustrojowego, jakim jest sposób wyłaniania elit politycznych. W tym celu organizujemy szkolenia, warsztaty, debaty i konferencje na uczelniach w całej Polsce. Najbliższa debata zostanie zorganizowana 16 maja na Uniwersytecie Warszawskim. Trwają także rozmowy z przedstawicielami ambasady brytyjskiej w sprawie objęcia patronatu

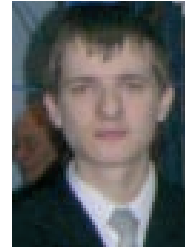
nad częścią edukacyjną akcji lub np. zorganizowania wspólnie kilku szkoleń, konkursu itp.

Działania promocyjne. Te organizacje uczelniane, które po dogłębnym zapoznaniu się z tematem zechcą poprzeć propozycję wyrażoną w uchwale Zarządu Krajowego, zapraszamy do włączenia się w akcję promocyjną. Polega ona głównie na organizacji różnego rodzaju happeningów czy innych wydarzeń „medialnych” - ale nie tylko. Pomysłów pojawiło się całkiem sporo. W rezultacie zamierzamy doprowadzić do referendum w sprawie zmiany systemu wyborczego - niech obywatele sami zdecydują, w jaki sposób chcą wybierać swoich przedstawicieli. Aby jednak miało ono moc wiążącą, frekwencja musi przekroczyć 50%. Jest to o tyle istotne, że w listopadzie 2007 r. odbyło się w Rumunii referendum ws. jednomandatowych okręgów wyborczych i 89% głosujących poparło taką ordynację, ale referendum nie było ważne, gdyż frekwencja nie przekroczyła 50%.

Nawet jeśli referendum, o które apelujemy do rządu się nie odbędzie, akcja zwiększy świadomość obywateli na temat mechanizmów wyborczych, a w konsekwencji pozwoli łatwiej wyrobić sobie zdanie na ten temat. Ma to pozytywne znaczenie dla budowy społeczeństwa obywatelskiego, wychodzącego niezależnie z własnymi propozycjami zmian w prawie wyborczym. Propozycja, którą przy tym uważamy za najkorzystniejszą dla obywateli i którą chcemy w szczególności przybliżyć obywatelom to 460 jednomandatowych okręgów do Sejmu.

Wojciech Kaźmierczak

Krzysztof Kowalczyk

Stanowisko Zarządu Krajowego NZS jest tutaj zgodne z postulatem działającego nieprzerwanie już od 1993 roku Ruchu Obywatelskiego na rzecz JOW (więcej: www.jow.pl).

Chcemy przypomnieć politykom o zebranych już kilka lat temu ponad 750 000 podpisów obywateli, wystarczających do rozpisania referendum w sprawie jednomandatowych okręgów wyborczych (podpisy te nie podlegają zasadzie dyskontynuacji). Chcemy, aby takie wnioski obywatelskie nie były ignorowane, obywatele polscy posiadali prawo do samodzielnego kandydowania, a zarazem, aby zwiększyła się odpowiedzialność polityków przed wyborcami. Podobny system wyborczy funkcjonuje z powodzeniem np. w Wielkiej Brytanii, gdzie ukształtował dwubiegunową scenę polityczną, nie eliminując z parlamentu mniejszych partii. Najważniejsze jest jednak to, że pozwala startować i zdobywać mandaty kandydatom bezpartyjnym, nie faworyzując partii politycznych kosztem obywateli i sprzyjając tym samym pełniejszej odpowiedzialności za składane obietnice wyborcze, bez względu na to kto jest przy władzy. Uważamy, że warto to mieć na uwadze, zważywszy, że jak podaje dziennik „Rzeczpospolita” z 6 XII 2007 r., w Polsce po 1989 r. zaledwie 1/4 obietnic legislacyjnych z oficjalnych planów rządowych, przedstawianych dwa, trzy razy do roku, było w istocie realizowane.

Nadrzędnym celem akcji jest więc inspirowanie obywateli, a zwłaszcza środowiska studenckiego do działania na rzecz takich zmian w ordynacji, które usprawniłyby funkcjonowanie państwa, zarazem rozszerzając i umacniając prawa obywatelskie obywateli polskich.

Wojciech Kaźmierczak
koordynator krajowy akcji
(wkazmierczak@gmail.com)

Krzysztof Kowalczyk
redaktor naczelny
miesięcznika „Ordynacja”
(astrokk@wp.pl)

Nazar Boyko

O tym, jak

W numerze 17 (2651) tygodnika „Polityka” z 26 kwietnia 2008 pojawił się wywiad z politologiem Radosławem Markowskim, pod ogólnym tytułem *Kasa na oku*, w którym dzieli się swoimi przemyśleniami na temat finansowania partii politycznych.

Jest naturalne, że kiedy rozmowa dotyczy *pieniędzy politycznych*, to bardzo trudno nie zwrócić uwagi na jeszcze dwie sprawy, a mianowicie wybory i korupcję. Usiłując dokonać analizy *trójkąta bermudzkiego*, którego wierzchołkami są pieniądze, wybory i korupcja dr Markowski z wielką dezynwolturą przytacza kontrowersyjne, a niekiedy wręcz całkowicie niezgodne z rzeczywistością dane. Niniejszy tekst jest nie tyle usiłowaniem podjęcia polemiki z uznanym ekspertem i

autorytetem, ile próbą postawienie kilku *kropek nad i*.

Odpowiadając na pytanie dziennikarza, p. Markowski odwołuje się do systemu wyborczego: *jaki system – proporcjonalny czy większościowy – bardziej sprzyja występowaniu różnych form korupcji?*

Radosław Markowski jest zdania, że w *systemie wyborczym większości względnej, rola pieniędzy byłaby nieporównanie większa*. Doktor politologii jest przekonany, że *gdyby jeszcze nastąpiło zmniejszenie liczby posłów, to*

jest rzeczą oczywistą, że bogaci biznesmeni mogliby po prostu kupować mandaty. Jako przykład podaje kraje Ameryki Łacińskiej, w których *fachowa literatura politologiczna opisuje wiele podobnych sytuacji*. Skoro mowa o Ameryce Łacińskiej, to wypadałoby zaznaczyć, że wybory większościowe odbywają się jedynie w basenie Morza Karaibskiego, natomiast na całym kontynencie (od Chile po Gwatemalę) przeciwnie: stosuje się różne warianty wyborów proporcjonalnych.

Szkolenie NZS w Łochowie

W dniach 26 - 27 kwietnia w Łochowie odbyło się szkolenie o ordynacji dla członków NZS. Obecnych było ok. 40 studentów z 7 ośrodków akademickich oraz zaproszeni goście. Organizatorem było Niezależne Zrzeszenie Studentów Wrocławia. Dziękujemy serdecznie za wsparcie szkolenia burmistrzowi Łochowa, p. Marianowi Dzięciołowi.

Tydzień wcześniej w Kazimierzu odbyło się podobne szkolenie dla członków NZS UMCS.

powstają mity

Ale, Ameryka Łacińska – Łacińską Ameryką, a nam bliższe są kraje Europy Wschodniej. Dr Markowski kontynuuje: *Popatrzmy na Ukrainę i inne kraje wschodnioeuropejskie, w których funkcjonują okręgi jednomandatowe. Jest to doświadczenie katastrofalne. Ze smutkiem wypada stwierdzić, że w tym słowach jest tylko połowa prawdy. Doświadczenie Ukrainy i Rosji jest faktycznie katastrofalne, rzecz jednak w tym, że ani w jednym, ani w drugim z tych krajów nie ma jednomandatowych okręgów wyborczych.*

25 marca 2004 Rada Najwyższa Ukrainy uchwaliła ordynację wyborczą, zgodnie z którą kolejne wybory parlamentarne mają być przeprowadzane w systemie proporcjonalnym. Od tego czasu parlament ukraiński był wybierany dwukrotnie: wiosną 2006 odbyły się wybory normalne, a jesienią 2007 przedterminowe. Co się tyczy Rosji, to trzy lata temu uchwalono prawo, zgodnie z którym delegatów do Dumy wybiera się w jednym okręgu wyborczym, obejmującym całą Federację Rosyjską, według zasady proporcjonalności z ogólnokrajowych list wyborczych. Ostatnie takie wybory przeprowadzono 2

grudnia 2007. Tak więc ani na Ukrainie, ani w Rosji nie ma żadnych okręgów jednomandatowych. Każdy z tych krajów jest jednym wielkim okręgiem wyborczym, w którym mandaty rozdziela się na listy partyjne w systemie proporcjonalnym.

Również nie jest specjalnie przekonująca argumentacja p. Markowskiego, którą stosuje dla ostrzeżenia nas przed niebezpieczeństwami wyborów w okręgach jednomandatowych w Wielkiej Brytanii: *Jeśli ktoś o poglądach lewicowych urodzi się w okręgu, jaki ze względu na swoją strukturę społeczną, jest okręgiem konserwatywnym, to bez zmiany miejsca zamieszkania będzie miał zawsze konserwatywnego posła. Rzecz w tym, że po wyborze kandydat, obojętnie czy jest konserwatystą, laburzystą, liberalnym demokratą, szkockim nacjonalistą itp. – staje się reprezentantem całego okręgu. Oznacza to, że zwracają się do niego ze swoimi problemami nie tylko ci wyborcy, którzy na niego głosowali, ale także i ci, którzy swoje głosy oddali na innych kandydatów albo w ogóle nie uczestniczyli w wyborach. Stabilność takich relacji zapewnia instytucja tajnego głosowania, albowiem w absolutnej większości przypadków kandydat nie wie, kto głosował za, a*

kto przeciwko niemu. Właśnie z tego powodu w Zjednoczonym Królestwie nie obserwuje się procesów migracyjnych wyborców, przenoszących się z okręgu do okręgu z powodów politycznych. Jeśli, powiedzmy, laburzysta z pokolenia na pokolenie, ma problemy mieszkaniowe, to śmiało zwraca się do swojego konserwatywnego posła, a ten, w ramach swoich kompetencji i możliwości, albo mu pomoże rozwiązać jego problemy, albo doradzi, dokąd najlepiej się zwrócić. I z takich przykładów składa się łańcuch doświadczeń większości członków brytyjskiej Izby Gmin.

Z powyższego wynika, że stwierdzenia Radosława Markowskiego na temat systemów wyborczych w różnych krajach, o których mówił w wywiadzie dla „Polityki” są wewnątrznie sprzeczne i nie zawsze odpowiadają rzeczywistości. I nie chodzi tu o przedkładanie wyborów proporcjonalnych nad wybory większościowe, ale o to, że takie stanowisko jest wynikiem z góry przyjętych założeń oraz, co gorsza, niewiarygodnej, nierzetelnej informacji.

Nazar Boyko

- politolog, Lwowski Regionalny Instytut Administracji Państwowej, Narodowa Akademia Administracji Państwowej przy Prezydencie Ukrainy.

**Debata
na UW
16 V 2008**

www.nzs-uw.pl

NIEZALEŻNE ZRZESZENIE STUDENTÓW UW
ZAPRASZA NA SPÓTKANIE Z CYKLU "NZS DYSKUSJE":

**ZMIANA ORDYNACJI WYBORCZEJ:
SZANSA CZY ZAGROŻENIE DLA POLSKI?**

dr Jarosław FLIS
UNIWERSYTEC JAGIELLOŃSKI

Igor JANKE
"RZECZPOSPOLITA"

prof. dr hab. Antoni KAMIŃSKI
PAN

prof. dr hab. Jacek RACIBORSKI
UNIWERSYTEC WARSZAWSKI

Jacek ŻAKOWSKI
"POLITYKA"

PATRONAT HONOROWY
PROREKTOR DS. STUDENCKICH
KONSTANTY ADAM WOJTASZCZYK

16 MAJA 2008R (PIATEK) GODZ.18.30
KAMPUS CENTRALNY
AUDYTORIUM MAXIMUM, SALA B

Jaki jest kształt polskiej ordynacji wyborczej? Czy wymaga zmiany? A jeśli zmiana jest potrzebna, to w którą stronę powinna iść reforma i jakie są szanse jej przeprowadzenia? Do jakich wzorców powinna odwoływać się Polska, anglosaskich, niemieckich, czy też szukać trzeciej drogi? Na ile stosowany system ordynacji wyborczej wpływa na scenę polityczną, a jeśli tak to w jaki sposób? Czy przy dzisiejszym układzie partyjnym możliwe jest forsowanie zmian w systemie głosowania? Co powinno być punktem wyjścia przy wyborze ordynacji? Reprezentatywność parlamentu czy zapewnienie stabilnej większości dla nowego rządu? Jaki jest związek między sposobem wybierania posłów a aktywnością obywatelską mieszkańców?

To tematyka debaty zorganizowanej przez Niezależne Zrzeszenie Studentów Uniwersytetu Warszawskiego.